

Témata k nostrifikační zkoušce ze základů společenských věd

- 1. Psychologie jako vědní obor, tradiční a moderní psychologické směry**
(předmět jejího zkoumání, úkoly a význam psychologie, jednotlivé psychologické směry a jejich přístup k lidské psychice)
- 2. Psychologie osobnosti, učení**
(pojem osobnost, struktura osobnosti, výkonnost, rysy osobnosti, temperament a charakter osobnosti, základní typy zátěžových situací, konflikt a jeho řešení, kategorizace duševních poruch; psychologické základy učení, průběh učení a jeho výsledky, sociální učení)
- 3. Vznik a vývoj sociologie, skupinová a sociální struktura společnosti**
(definice sociologie, počátky sociologie, dějiny sociologie jako vědy, socializační proces a jeho význam, průběh socializace a její formy, hlavní principy sociální stratifikace, definice společenské skupiny, klasifikace skupin, teorie davu, společnost, menšiny a elity, místo člověka ve společnosti, formy sociální komunikace, chyby v procesu sociální percepce, konflikty a jejich zvládání, životní cyklus, norma a sociální deviace)
- 4. Základy teorie státu, demokratický právní stát**
(pojem stát, vznik a podstata státu, rozsah a obsah státní moci, formy státu podle účasti obyvatel na výkonu státní moci a podle toho, kdo stojí v čele státu, druhy státu podle rozvržení výkonu státní moci a podle územního rozdělení, demokratický právní stát, dokumenty o základních právech a svobodách občanů, volby v pluralitních demokraciích, základní typy volebních systémů)
- 5. Základy teorie práva, ústavní právo a zákony České republiky, správní právo**
(definice práva, vývoj práva, formy normativního práva, právo pozitivní a soudcovské, descendenční teorie právního řádu, právní předpisy, jejich platnost a účinnost, právní vztahy fyzických a právnických osob, objektivní a subjektivní právní skutečnost, základní charakteristika tradičního systému práva; hlavní prameny ústavního práva České republiky, moc zákonodárná, výkonná a soudní, postup při tvorbě a přijímání zákonů, právní předpisy správního práva, správní řízení)
- 6. Trestní právo**
(přestupek a trestný čin, trestní právo hmotné a procesní, naplnění skutkové podstaty trestného činu a vina, okolnosti vylučující protiprávnost činu, průběh vyšetřování trestného činu a soudní proces, opravné prostředky v trestním řízení, přehled trestů v našem právním řádu, trestní odpovědnost mladistvých)

7. Občanské právo, právo majetkové a rodinné

(základní zásady občanského práva a jeho obecná ustanovení, občanské právo hmotné a procesní, účastníci občanskoprávních vztahů, věc v právním smyslu, dělení věcí, věcná práva a jejich základní specifika, právo dědické; oblast právních norem rodinného práva, vznik a zánik manželství, určování otcovství, náhradní péče o dítě)

8. Základy ekonomie a ekonomiky

(předmět ekonomie jako společenské vědy, potřeby a jejich uspokojování prostřednictvím statků a služeb, složky hospodářského procesu, základní ekonomické sektory, vznik zbožního hospodářství, obchod, náklady, výnosy, tržby, přidaná hodnota a hospodářský výsledek podniku)

9. Tržní ekonomika

(trh a jeho fungování, zboží a jeho vlastnosti, zákon nabídky a poptávky, základní předpoklady tržního mechanismu, úloha státu v tržní ekonomice, nástroje hospodářské politiky státu, státní rozpočet, daňová politika České republiky, tvorba státního rozpočtu a jeho legislativní proces)

10. Peníze v tržní ekonomice, pracovníci a mzdy

(vznik a podstata peněz, cenné papíry, banky a bankovní soustava České republiky, mezinárodní finanční systém, maastrichtská kritéria pro přijetí eura; pracovní síla a její význam, odměňování za práci, výpočet a platby pojistného a zdanění mezd fyzických osob)

11. Ekonomika České republiky a mezinárodní ekonomická integrace

(proces transformace české ekonomiky, základní makroekonomické ukazatele, státní dluh, veřejný dluh, deficit státního rozpočtu, historie a vývoj myšlenky sjednocené Evropy, proces vstupu České republiky do Evropské unie, orgány Evropské unie – rada EU, Evropská rada, Evropská komise, Evropský parlament, Evropský soudní dvůr)

12. Vznik filozofie a předmět jejího zájmu

(východiska a zdroje filozofie, charakteristika jednotlivých filozofických disciplín, pravda mýtu a filozofická pravda, řecká filozofie a orientální moudrost, tři hlavní období antické filozofie a jejich představitelé)

13. Středověká filozofie, filozofie období renesance, filosofie 17. a 18. století

(patristika a scholastika a jejich významní představitelé; renesance, humanismus, reformace, sociální myšlení renesance, filozofie a přírodní vědy v období renesance, problém poznání ve filozofii 17. a počátku 18. století, francouzské osvícenství, encyklopedisté)

14. Německá klasická filozofie a charakteristika posthegelovské filozofie

(nejvýznamnější postavy německé filozofie od konce 18. do poloviny 19. století a jejich specifická témata, proudy tzv. poklasické filozofie – důraz na vědecký přístup a objektivitu poznání a filozofie iracionalismu)

15. Filozofie 20. a 21. století

(filozofie života, koncepce pragmatismu, fenomenologie, filozofie bytí, existencialismus, křesťansky orientovaná filozofie, postmoderní filozofie, strukturalismus – charakteristika jednotlivých směrů a jejich představitelů)

Doporučená literatura

Gillnerová, I., Buriánek, J.: Základy společenských věd pro střední škol, Základy psychologie, sociologie Praha: Fortuna

Eichler, B., Ryska, R., Svoboda, V.: Základy společenských věd pro střední školy, Základy státoprávní teorie, ekonomie ekonomiky, neformální logiky, Praha: Fortuna
Adamová, L., Dudák, V., Ventura, V.: Základy společenských věd pro střední školy, Základy filosofie a etiky, Praha: Fortuna

Schelegová, J.: Základy filozofie (1. – 5. část), Praha: S&M

Doležalová Ladislava, Vlková Marie: Občanský a společenskovědní základ – Psychologie, Computer Media s.r.o., Praha 2010

Köhlerová Tereza, Závodný Pospíšil Jan, Závodná Lucie Sára: Občanský a společenskovědní základ – Sociologie/Média, Computer Media s.r.o., Praha 2017

Köhlerová Tereza, Moudrý Marek: Občanský a společenskovědní základ – Politologie, Člověk v mezinárodním prostředí, Computer Media s.r.o., Praha 2014

Zlámal Jaroslav, Bellová Jana, Haluza Jakub: Občanský a společenskovědní základ – Právo, Computer Media s.r.o., Praha 2011

Bellová Jana, Zlámal Jaroslav, Mendl Zdeněk, Navrátilová Petra: Občanský a společenskovědní základ – Ekonomie, Computer Media s.r.o., Praha 2011

Hejduk Jiří: Občanský a společenskovědní základ – Filosofie, Computer Media s.r.o., Praha 2011

Ryska Radovan, Puškinová Monika: Právo pro střední školy, Eduko, Praha 2017

Klínský P.: Ekonomika pro gymnázia, Eduko, Praha 2017